

Gewijzigd voorstel Opvangrichtlijn (lange samenvatting)

Dit voorstel voor een richtlijn wijzigt richtlijn 2003/9/EG tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten. Al eerder, in december 2008, presenteerde de Europese Commissie een voorstel tot wijziging van deze Opvangrichtlijn. Hoewel dit eerdere voorstel van het Europees Parlement steun kreeg voor de meeste voorgestelde wijzigingen, verliepen de onderhandelingen in de Raad zeer moeizaam. Veel lidstaten vreesden problemen bij de implementatie. Het lukte de Raad dan ook niet een standpunt vast te stellen. Voor de Europese Commissie is dit reden nu met een gewijzigd voorstel te komen. Het voorstel maakt deel uit van een pakket wetgevende maatregelen voor het tot stand brengen van een Gemeenschappelijk Europees Asielstelsel in 2012. Het vloeit onder meer voort uit het Europees Pact voor immigratie en asiel uit 2008 en het Programma van Stockholm uit 2009.

Het gewijzigde voorstel houdt vast aan de kernelementen van het voorstel uit 2008, te weten het verzekeren van adequate en vergelijkbare omstandigheden voor de opvang van asielzoekers in de gehele Europese Unie. Daarbij gaat het om zaken als vrijheid van beweging van asielzoekers, vreemdelingendetentie, onderwijs voor minderjarigen, toegang tot de arbeidsmarkt, gezondheidszorg en huisvesting. Het voorstel beoogt daarnaast de voorgestelde opvangnormen te verhelderen en meer flexibiliteit in te bouwen zodat deze normen gemakkelijker in de nationale rechtsstelsels kunnen worden geïmplementeerd. Het vergroot verder de consistentie binnen het GEAS-pakket, vooral met het oog op de herziening van de Proceduredurerichtlijn (waaromtrent de Commissie ook een nieuw voorstel heeft gepubliceerd; zie dossier **E110027** op de Europapoort). De wijzigingen ten opzichte van het voorstel uit 2008 worden door de Commissie in een aparte annex artikel voor artikel toegelicht. De belangrijkste elementen van het gewijzigde voorstel zijn:

1. Het gemakkelijker maken van de implementatie voor lidstaten

In vergelijking met het voorstel uit 2008 krijgen de lidstaten meer ruimte bij de implementatie. Daarmee komt de Commissie tegemoet aan de vrees voor hoge financiële implicaties en administratieve lasten. De Commissie wil dit bewerkstelligen met beter gedefinieerde juridische begrippen, simpelere opvangnormen en flexibelere regels die beter passen in nationale praktijken. Ook verzekert het voorstel beter dan zijn voorganger dat lidstaten de middelen hebben op te treden wanneer opvangnormen misbruikt worden of te zeer een aanzuigende werking hebben.

2. Heldere en strikte regels over detentie

De Commissie is bezorgd over wijdverbreide detentie van asielzoekers. Er zijn daarom strikte en uitputtende regels nodig om te verzekeren dat detentie niet arbitrair is en dat de fundamentele rechten worden geëerbiedigd in alle gevallen. Zo moet detentie proportioneel en noodzakelijk zijn, is een individuele beoordeling in iedere zaak vereist en dienen de omstandigheden in detentiecentra de menselijke waardigheid te respecteren. Tegelijkertijd beoogt de Commissie met haar gewijzigde voorstel meer flexibiliteit voor sommige van de voorgestelde regels. Ook introduceert de Commissie flexibelere detentieomstandigheden

voor locaties als grensposten en transitzones. Het voorstel staat onder strikte voorwaarden detentie van niet-begeleide minderjarigen toe.

3. Het verzekeren van een menswaardige levensstandaard

Het gewijzigde voorstel beoogt te verzekeren dat er nationale procedures worden ingesteld voor het identificeren van eventuele specifieke opvangbehoeften van (bijzonder) kwetsbare personen, bijvoorbeeld minderjarigen en slachtoffers van marteling. Tegelijkertijd introduceert het voorstel een versimpelde vorm van dit identificatieproces en een duidelijkere koppeling tussen kwetsbare personen en personen met speciale opvangbehoeften. Het voorstel bevat, gelet op sterke bezwaren in de Raad, geen verwijzing naar gelijke behandeling met eigen onderdanen met betrekking tot toegang tot de gezondheidszorg. Verder zijn volgens de Commissie aanknopingspunten nodig om de verplichting voor lidstaten om asielzoekers materieel te ondersteunen beter te 'kwantificeren'. Het voorstel biedt echter flexibiliteit en beoogt niet één Europees aanknopingspunt te creëren. Het staat onder voorwaarden toepassing van nationale *benchmarks* toe.

4. Vergroten van de zelfredzaamheid van asielzoekers

De Commissie is van mening dat zowel asielzoekers als de staat die hen opvangt baat hebben bij toegang tot arbeid voor de eerstgenoemden. Dit voorkomt sociale uitsluiting en vergroot de zelfredzaamheid van asielzoekers. Het gewijzigde voorstel staat een grotere mate van flexibiliteit toe met betrekking tot toegang tot de arbeidsmarkt.